

GÖNCZI AMBRUS

Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjtemény

1997. december 4-én nyílt meg a Ferencváros fejlődését és több mint kétszáz éves történetét bemutató állandó kiállítás a végleges helyet nyert Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjteményben. A tárlat nagyjából hatvan négyzetméter alapterületen mutatta be, elsősorban korabeli térkép- és fotóanyag segítségével, a főváros e dinamikusan fejlődő, arcukat és városszerkezeti képét is gyorsan változtató kerületének múltját. Külön érdekessége a kiállításnak, hogy helyet kapott benne a hosszú évtizedekig a kerületben élő festőművész, Tavasz Noémi Ferencvárossal készült akvarell-sorozata. Az utcarészleteket, kapualjakat, házbelsőket és templomokat ábrázoló festmények érzékletesen adják vissza a Ferencváros köztereinek és épületeinek egyedi hangulatát. Tavasz Noémi Ferencváros iránti szeretetét bizonyítja, hogy ezt a 36 festményből álló sorozatot a művész a kerületnek ajándékozta.

A helytörténeti gyűjtemény jelenleg a háromezer fényképet magába foglaló fotótárat, egy több mint ezer kötetet tartalmazó könyvtári részleget kezel. Ezt a gyűjteményi anyagot egészíti ki az a mintegy 150 tárgy – elsősorban múlt századi és századfordulós használati eszközök – melyet az elmúlt évtizedek során sikerült gyűjteni.

A helytörténeti gyűjtemény eddig egy állandó és tíz időszakos történeti kiállítást nyitott meg – utoljára a „József Attila nyomában” címűt, mely a költő ferencvárosi gyermekkorát mutatja be. A tárlat 2005. december 15-ig látogatható. Ez a kiállítás az Esmélet című állandó kiállítás kiegészítése is egyben, mely a József Attila Emlékhelyen, a Gát utca 3. alatt tekinthető meg. Kerületünkben született a magyar és az európai irodalom jelentős személyisége, József Attila. A költő szülőházában, 1964-

ben emlékszobát alakítottak ki. Ettől kezdve minden évben itt, a Gát utca 3. számú házban emlékeznek meg József Attiláról április 11-én, a költészet napján. Az emlékszobában látható kiállítást, melyet a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársai rendeztek, 1975-ben felújították, majd 1990-ben magát az épületet is renoválták. Az emlékszoba melletti lakás 2001 elején megüresedett, ami által lehetőség nyílt egy korszerű, József Attila szellemiségét, életét és munkásságát egyaránt bemutató kiállítás létrehozatalára. A 2002. április 11-én megnyíló, két összefüggő, tematikailag mégis elkülönülő kiállítás segítségével megőrizhetővé vált az emlékszoba kultuszhelyként való megtartása, s ugyanakkor – mind látvány, mint tartalom szempontjából – olyan gazdagabb anyagot mutatunk be, amely iskolai és közművelődési célokat a korábbiaknál messze jobban képes szolgálni.

A helytörténeti gyűjtemény kiállításainak sorából három tárlatot emelhetünk ki. A Ferencváros metszeteken című kiállítás 2002. december 10-től február 15-ig volt látható a Budapesti Történeti Múzeum Metszet-tárában. 19. századi metszeteket mutatott be, és azok segítségével elevenítette fel a Ferencváros korabeli hangulatát. Mindezt rendhagyó módon: a kerület nevezetességeit egy képzeletbeli, a fent említett sorozat formai és tartalmi jellegzetességeit követő könyv oldalain tekinthették meg a tárlat látogatói. Az itt olvasható leírások korabeli könyv- és folyóiratrészletek felhasználásával készültek, megőrizve az eredeti szövegrészek nyelvezetét. A kiállítást a Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjtemény forráskiadvány sorozatának első darabja kísérte, mely a teljesség igényével próbálta meg a ferencvárosi vonatkozású metszeteket bemutatni.

Oslóban, 2003. augusztus 23-án nyílt meg a gyűjteményünk első külföldi kiállítása. Gregersen Gudbrand norvég származású építőmester az egyik legsokoldalúbb építőipari vállalkozó volt a 19. század Magyarországon. Több mint ötven vasúti híd és számos vasútvonal építését irányította. Budapesten részt vett az Országház, a Népszínház, a Keleti és Déli Pályaudvar építésében. A tárlatot Krausz György, Magyarország oslói nagykövete és dr. Gegesy Ferenc, Ferencváros polgármestere nyitotta meg. A kiállítás 2003. szeptember 2-ig volt megtekinthető Oslóban, majd szeptember 16-án az építőmester szülővárosában, Modumban került bemutatásra. Októberben egy újabb település, Ulefoss adott otthont a kiállításnak. 2004 júniusáig Stavangerben, Trondheimben, végül ismét Oslóban, a városi könyvtár épületében kapott helyet a Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjteménynek ez a kiállítása.

A belgiumi Namur tartományban szervezett Magyar Napok rendezvénysorozat 2003. október 9-én kezdődött. Elsősorban a tartományban élő és Magyarország iránt érdeklődő kultúrakedvelő közönség számára nyújtott lehetőséget a hazánkkal való megismerkedésre. Ezen gyűjteményünk is részt vett, és egy képeslap-kiállítással képviselte a IX. kerület kulturális életét. A kiállításhoz az itt velünk együtt kiállító másik két helytörténeti gyűjteménnyel (Angyalföld, Hegyvidék) francia nyelven közös katalógust készítettünk, mely a Ferencvárosi Művelődési Központ szervezésében készült el.

A helytörténeti gyűjtemény kiállításai mellett 2000–2001-ben „A hely szelleme” címmel egy programsorozatot indított, amely havonta tartott, kötetlen beszélgetéssel egybekötött előadások keretében színesítette a kerület kulturális életét. A programsorozat 2004 novemberében azonos néven újraindult. Nyitóestünk vendége Kőrösi Zoltán író volt, aki a Budapest, nőváros című kötete kapcsán beszélt a Ferencváros történetéről. Idei utolsó, decemberi rendezvényünk témája Krúdy a Ferencvárosban lesz.